

'Met de biologische aanpak is veel winst mogelijk'

De Buurte Kwekerijen doet steeds meer met natuurlijke vijanden

Het pakket chemische gewasbeschermingsmiddelen dat in de boomkwekerijsector is toegelaten, wordt kleiner en kleiner. Daarnaast neemt de effectiviteit van de toegelaten middelen af. Voor De Buurte Kwekerijen in Oene was dit aanleiding om van start te gaan met biologische gewasbescherming. Inmiddels heeft het bedrijf drie jaar ervaring met bestrijders van verschillende plaaginsecten.

Auteur: Jos Bezemer

De Buurte is met 300 hectare een van de grotere boomkwekerijen in Nederland. De onderneming is gespecialiseerd in groenblijvende tuin- en haagplanten: heesters, coniferen, rhododendrons en kerstbomen. De Buurte levert zowel aan de groothandel als rechtstreeks aan ketens van tuincentra in Nederland en – over de grenzen – in vooral Duitsland, Polen, Scandinavië, Rusland en Engeland. Het grootste deel van de productie vindt plaats in de volle grond; daarnaast beschikt de onderneming van eigenaar Evert Riphagen over 4,5 ha onverwarmde kassen en 16 ha containerteelt.

Steeds moeilijker

De onderneming is nadrukkelijk bezig met een zo milieuvriendelijk mogelijke teelt. Het bedrijf is al vele jaren deelnemer aan het Milieu Project Sierteelt en houdt nauwkeurig bij welke middelen tegen welke plaaginsecten worden gebruikt, en met welk succes die middelen dat doen.

'Er zijn chemische middelen, maar het pakket

In het dichte gewas hedera kunnen chemische middelen niet alle plaaginsecten raken. Roofmijten weten de spint goed te vinden.

wordt steeds kleiner en dat maakt het lastiger om de gewassen goed te beschermen. In de buitentelten valt de plaagdruk over het algemeen wel mee, maar in onze kassen wordt het steeds moeilijker', zo stellen teeltchef containerteelt René Evers en teeltchef kasteelt Bert Bos van De Buurte.

De Buurte startte in 2010 met de biologische bestrijding van spint in hедера op stokken. De twee teeltchefs vertellen dat plaaginsecten – in dit geval spint – zich in dit dichte gewas heel goed schuil kunnen houden. 'Met de gebruikelijke, wekelijkse chemische bespuiting kun je de spint nooit volledig raken. Het plaaginsect blijft terugkomen en stapt over van de oudere op de jongere planten. Dan moet je blijven spuiten.

Behalve dat dit veel extra werk kost, vergroot het de kans op resistentie van de spint tegen het chemische middel. Als dat gebeurt, sta je met lege handen. Tenzij je kunt uitwijken naar een ander middel tegen spint. Maar zoals gezegd wordt die keuze steeds kleiner.'

Veel minder bespuitingen

In overleg met Edwin Zegers van leverancier Bestebreurtje en Rianne Lek van fabrikant Koppert Biological Systems nam het bedrijf de roofmijten *Phytoseiulus persimilis* (Spidex) en *Amblyseius californicus* (Spical) in gebruik. Koppert en Bestebreurtje zegden een intensieve begeleiding toe.

De roofmijten weten de spint in hедера wel te vinden, zo is de ervaring van Bert Bos en René Evers. Bos: 'Het is zaak de roofmijten te introduceren als de jongere hедера's nog vlak bij elkaar staan. De roofmijten kunnen dan van plant naar plant overlopen en overal naar spintmijten zoeken. Op deze manier werkt het prima. Als de planten later verder uit elkaar worden gezet, zul je toch in elke plant roofmijten vinden.'

Bos en Evers concluderen dat het gebruik van de twee roofmijten vooral veel gemak en rust heeft gebracht. Evers: 'Met roofmijten krijgen we de spint wel te pakken. Bang voor grote uitbraken van het plaaginsect zijn we niet meer. We kunnen met veel minder bespuitingen toe. Dat is een comfortabele situatie.'

Sterker en gezonder gewas

De twee teeltchefs wijzen op andere voordelen van de gewasbescherming met natuurlijke vijanden. Zo staat het gewas na elke chemische bespuiting altijd een of meer dagen stil. Dat is een verlies aan groei en productie en vaak ook aan kwaliteit. Bos en Evers zeggen dat zij een sterker en gezonder gewas zien doordat zij de chemische behandelingen weten terug te dringen. Dat leidt ook nog tot kortere wachttijden. René Evers: 'Bovendien heb ik altijd forse aarzelingen bij het gebruik van chemische middelen. Wij willen veilige omstandigheden voor de medewerkers van De Buurte. Als het echt niet anders kan, dan moet het. Maar als wij een chemische behandeling kunnen vermijden, doen wij dat maar al te graag.'

Ook trips en taxuskever aangepakt

Na het succes met de biologische bestrijding van spint in hедера's in 2010, pakte De Buurte in

Het verblazen van bestrijders met de draagbare Airbug vraagt relatief weinig tijd. Bert Bos kan de bestrijders precies brengen waar zij nodig zijn.

2011, bij wijze van proefje, ook de bestrijding van trips in prunus onder glas met natuurlijke vijanden aan. Op enkele honderden vierkante meters werd de roofmijt *Amblyseius cucumeris* (*Thripex*) ingezet. Ook nu was het bedrijf tevreden met de resultaten.

In 2012 keek De Buurte nadrukkelijker naar de kasteelt van prunus, waar trips en spint met chemische middelen moeilijk te beteugelen zijn. Nu werden op een oppervlakte van 5.000 vierkante meter de tripsen met *Amblyseius cucumeris* bestreden. De werking van de bestrijder was zo krachtig, dat het areaal na week 20 werd uitgebreid naar 8.000 vierkante meter. Tot slot is De Buurte ook de taxuskever in de coniferen (op containers, in buitenteelt) met een natuurlijke vijand gaan bestrijden. Hier wordt het product *Larvanem* gebruikt. Het is het ondergronds levend aaltje *Heterorhabditis bacteriophora*, dat de larven van de taxuskever aanpakt. Volgens René Evers is dit de enige manier om de larve van de taxuskever te bestrijden, want effectieve chemische middelen zijn er eenvoudigweg niet. 'In een strenge winter, zoals vorig jaar, vriezen veel larven dood. Maar als de winter zacht is, overleven zij en kun je met veel schade van de taxuskever te maken krijgen. *Larvanem* doet het goed in onze buitenteelt.'

Een genuanceerde kijk

Volgens René Evers moet een bedrijf dat werkt met biologische gewasbescherming daar op een genuanceerde manier naar kijken. Hij wijst op de problemen met trips in prunus. Het plaaginsect verschuilt zich vaak in de jonge, nog opgerolde bladpunten en de schade door een besmetting met trips is daardoor vaak goed zichtbaar. 'Als

je met bestrijders gaat werken, zul je een enkele trips en dus enige schade moeten accepteren.' Dat ongemak nemen Evers en Bos voor lief. Want het alternatief is volgens hen niet reëel: 'Als je geen enkele trips in je gewas wilt hebben, zul je het gewas heel regelmatig moeten bespuiten; dan moet je de plaag helemaal doodspuiten. Maar dan heb je ook elke week een groeistand, er is een wachttijd, er zijn risico's voor de medewerkers en de kans op resistentie is dan bijzonder groot. Dat maakt voor ons de afweging chemisch of biologisch erg makkelijk.'

Een preventief leger

Nu zij veel minder chemische middelen gebruiken, zien de teeltchefs bovendien dat het effect van een sporadische correctiebespuiting veel sterker is. 'Nu werken de chemische middelen prima. Maar als je elke tien dagen of zelfs frequenter moet spuiten, neemt de werking van de middelen zienderogen af.' Bovendien kan een eenmaal gevestigde populatie natuurlijke vijanden lang in het gewas blijven als er voldoende voedsel is en dus actief worden zodra een plaaginsect (weer) problemen gaat geven. Er is dan als het ware een preventief leger achter de hand, dat in actie komt zodra dat nodig is. Nieuwe introducties van bestrijders zijn dan niet nodig. Bestrijders kunnen trouwens erg lang in een gewas overleven, zo blijkt. Want in de dagen voor kerst zagen de bedrijfsleiders en hun teeltbegeleider Edwin Zegers (Bestebreurtje) en adviseur Rianne Lek (Koppert) in onverwarmde kassen nog heel wat spintroofmijten in het gewas rondlopen, te weten *Amblyseius californicus*.

Efficiënt verblazen

Tot slot de kosten van de twee vormen van

gewasbescherming. Zit daar veel verschil in? Exacte berekeningen heeft De Buurte nog niet gemaakt. Maar de teeltchefs hebben de indruk dat er geen grote verschillen zijn. Wél vraagt de biologische gewasbescherming een leerproces, waar De Buurte nog volop mee bezig is, aldus René Evers. 'We zoeken bijvoorbeeld heel nadrukkelijk naar het optimale kasklimaat. Dat zijn de omstandigheden waarbij de planten het beste groeien en de natuurlijke vijanden op de beste manier hun werk kunnen doen.' Bestrijders verspreiden zij met Airbug, een draagbare verblazer van Koppert. Deze legt van bovenaf een dekentje van bestrijders precies daar neer waar De Buurte dat wil. In de kassen, met de tientallen verschillende gewassen, is deze precieze aanpak een uitkomst. Bert Bos: 'We kunnen de bestrijders helemaal brengen waar wij ze willen hebben. Het verblazen vraagt bovendien weinig tijd en zeker minder werk dan bespuitingen.'

Een sterker imago

René Evers en Bert Bos denken dat de boomkwekerijsector nog veel winst gaat boeken met de biologische gewasbescherming. Dat betreft dan meer bedrijfszekerheid (de biologische aanpak is effectief, chemische middelen houden hun werking), maar ook winst in termen van productiegroei en gewaskwaliteit, minder problemen met zichtbaar residu en niet te vergeten imagowinst. Ook het belang van dat laatste – een sterker imago – zou een ondernemer niet mogen onderschatten. Evers en Bos: 'Goede chemische middelen zijn het grote probleem in de boomkwekerij. Dat probleem wordt alleen maar groter; het zal nooit kleiner worden. Daarom heeft de biologische gewasbescherming de toekomst in onze sector. Het is een aanpak die werkt.'

In de kassen is de plaagdruk groter dan buiten. Natuurlijke vijanden zijn nodig om de problemen op te lossen.

